

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

ז.

עין משפט נר מצוה

לד א ב ג מיי פ"א
מהלכות תרומות
הלכה ה' ופ"ו מהלכות
צ"מ המורה הלכה ט"ו:
לד ד מ"י פ"ג מהלכות
מעשר הלכה ט':

שיטה מקובצת

א"ר זעירא רב יהודה בשם שמואל
אומר חלת חוזה לארץ ותרומת חוזה
לארץ אוכל והולך ואחר כך מפריש ר'
אצל בשם רבי שמואל אמר לא חשו
אלה לתרומת דגן תירוש ויזהר ומשמע
דקאי אר' יוחנן דלאמר דבגולה היו
מפרישין תרומות (ט) וואתא רבי
אצל לאשמעינן דדוקא בגין תירוש
ויזהר היו מפרישין תרומות ומעשרות
ולאו דוקא נקט תרומה דהוא הדין
מעשר אצל לתרומה גדולה כמו
מעשר רבי שילא בשם ר"ש אח"כ ר'
שילא בשם ר"ש אמר לא חשו אלה
לתרומה גדולה אצל לירקות אפילו
לתרומה גדולה לא חשו דמני אסיו
בשם רבי עקיבא מעשרות לירק
מדכריהם פירוש שאין להם אסמכתא
מן הפסוק כמו שיש לשאר פירות
דאסמכו בזמן אקרא ולפי זה לא קשיא
מדי מהך דשמעתי דרבי מאיר אצל
עלה של ירק והוא דמסקמ ע"ו
דאכל פירי דלא מעשרין בשאר פירות
קאמר שהורמה מהן תרומה גדולה
אצל לא מעשר וצרכות (דף לו.) לא
גרסינן ירק דנלגף איידי ולא ירק
הוא ול"ג נמי מעשר אלה היו מילי
גזי לנף דכל שאר פירות אינו נוהג
מעשר אלה תרומה וכן הוא בספרים
מדויקים ואהיה דצירושלמי דקאמר
שצאו הרוזין וצטלו סמכיני עשוי
שאין אנו מפרישין תרומות ומעשרות
ור"מ מפרש דאין השדות חסרות
כמו שלנו לפי שנתנין מהן מס ולפי
זה צמיחה לא היו מפרישין אלה
מהנהו דלא יהי עסקא דאיכא דלא
יהי כדלמא דהמקבל (צ"מ קי.) ארעא
לית לה כרגא וטסקא מנאי ועוד יש
לפרש שמה וטסקא מנאי שרלא
כמונו לא תקנו חכמים ועוד יש מפרשים
שנמצא צירושלמי דהא דקאמר דמכיז
ולהלן פטור מן הדמאי לאו דוקא דמאי
אלא אף מן הדמאי והוא סמכיני:
א"ל מקום הניחו לו אבותיו
להתגדר בו. תימה דלא משני הכי
בפרק צמה בהמה (שם דף טו):
דדרשינן ואת צמחה אשר על פי
ירושלים אשר צנה שלמה (אזתם צבר
יאשיהו) כו' אפשר דא אסא כו' אלא
מקיש ראשונים לאחרונים מה אחרונים
לא עשו ותלה בהן אף כו' ואמאי לא
משני דמקום הניחו לו אבותיו להתגדר
בהו גזי נחש הנחשת לפי שנעשה
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

נשים דירק צמחה לארץ אינו נוהג בו לא מעשר ולא תרומה ובשאר
פירות נוהגת תרומה גדולה אצל לא מעשר אצל דגן תירוש ויזהר
חייבין לגמרי צין בתרומה צין בצמעה והכי איתא התם אמר ר' יוחנן
רבותינו שצגולה היו מפרישין תרומות ומעשרות עד שצאו הרוזים
וצטלוס מאן נינהו הרוזים תרגמוניא
א"ר זעירא רב יהודה בשם שמואל
אומר חלת חוזה לארץ ותרומת חוזה
לארץ אוכל והולך ואחר כך מפריש ר'
אצל בשם רבי שמואל אמר לא חשו
אלה לתרומת דגן תירוש ויזהר ומשמע
דקאי אר' יוחנן דלאמר דבגולה היו
מפרישין תרומות (ט) וואתא רבי
אצל לאשמעינן דדוקא בגין תירוש
ויזהר היו מפרישין תרומות ומעשרות
ולאו דוקא נקט תרומה דהוא הדין
מעשר אצל לתרומה גדולה כמו
מעשר רבי שילא בשם ר"ש אח"כ ר'
שילא בשם ר"ש אמר לא חשו אלה
לתרומה גדולה אצל לירקות אפילו
לתרומה גדולה לא חשו דמני אסיו
בשם רבי עקיבא מעשרות לירק
מדכריהם פירוש שאין להם אסמכתא
מן הפסוק כמו שיש לשאר פירות
דאסמכו בזמן אקרא ולפי זה לא קשיא
מדי מהך דשמעתי דרבי מאיר אצל
עלה של ירק והוא דמסקמ ע"ו
דאכל פירי דלא מעשרין בשאר פירות
קאמר שהורמה מהן תרומה גדולה
אצל לא מעשר וצרכות (דף לו.) לא
גרסינן ירק דנלגף איידי ולא ירק
הוא ול"ג נמי מעשר אלה היו מילי
גזי לנף דכל שאר פירות אינו נוהג
מעשר אלה תרומה וכן הוא בספרים
מדויקים ואהיה דצירושלמי דקאמר
שצאו הרוזין וצטלו סמכיני עשוי
שאין אנו מפרישין תרומות ומעשרות
ור"מ מפרש דאין השדות חסרות
כמו שלנו לפי שנתנין מהן מס ולפי
זה צמיחה לא היו מפרישין אלה
מהנהו דלא יהי עסקא דאיכא דלא
יהי כדלמא דהמקבל (צ"מ קי.) ארעא
לית לה כרגא וטסקא מנאי ועוד יש
לפרש שמה וטסקא מנאי שרלא
כמונו לא תקנו חכמים ועוד יש מפרשים
שנמצא צירושלמי דהא דקאמר דמכיז
ולהלן פטור מן הדמאי לאו דוקא דמאי
אלא אף מן הדמאי והוא סמכיני:
א"ל מקום הניחו לו אבותיו
להתגדר בו. תימה דלא משני הכי
בפרק צמה בהמה (שם דף טו):
דדרשינן ואת צמחה אשר על פי
ירושלים אשר צנה שלמה (אזתם צבר
יאשיהו) כו' אפשר דא אסא כו' אלא
מקיש ראשונים לאחרונים מה אחרונים
לא עשו ותלה בהן אף כו' ואמאי לא
משני דמקום הניחו לו אבותיו להתגדר
בהו גזי נחש הנחשת לפי שנעשה
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

מקום הניחו. כשיצאו בנינו אחרינו אס לא ימצאו מה לתקן צמה יגדל
שם: להגדר. להגדל: מאן. שראינו שקבל רבי עדות זו ולמד
הימנה אע"פ שדבר תימה הוא שהרי מעולם היו נוהגין בו אסור
למדנו שאין מוסיפין תלמיד חכם האומר דבר הלכה איחידוש לאמר לא
שמעת. אין מוסיפין און מדליין אותו
משמעו לאמר חזור כך: מוסיפין.
צומקאים את דבריו: מוסיפין. לומר
גאומן גרמה לך שלא הטיט אחן לשמוע
דבר כהלכתו מפי רבך. ליטנא אחרינא
מגביהין ומסקין אותו מדכריין:
וחושי. לשון גבוהי הלך שלא דקדק
מפי רבו כל זכרו וסמכו על צם:
(ה) גוריש וגו'. אלא הנימוס למס
עובד ויושבים ציניהם: אשמיטיסיה.
ליהודה צריה דר"ש צן פ"ו: הרצה
כרבים כצשו עולי מלרים. וקדשום
קדושא צריה ולא כצשום עולי צבל
לקדשם ארצין ולכן לא כצשום
לקדשיה והואיל והתורה והתורה קדושה
ראשונה צטלה דכי קדשה יהושע
לשעתה קדשה ולא לעמיד לצא
זכשגלו צימי נצודלנר ולא רצו להחזיר
קדושתה כדי שהיא מותר לתרום
ולרוע שם צשציעית שאין נוהגת
צמחה לארץ ויסמכו עליהן עניים
ליטול לקט שמה ופאה ומעשר עני
וצית שאן מהן הימה ואתן שקדשו הן
לא צטלו צמורצן שני כדלמרינן
ציצמות צהערל (דף פג): והציף
ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו צבותיך
ויששתיה ירושה ראשונה וטינה יש להם
שצטלה ירושה ראשונה ונקראת שניה
השניה לא פסקה הלכן צימי רבי
נהגו אסור צלרין: עלה צמלמא.
דלכילת ערלי היל אשריא צלרין:
מאגודה אכליה. דמשנאגד אסור
לאכול ערלי: הנאגד. שדרכו לאוגדו:
משיאגד. הוקצע למעשר ונאסר
צלכילת ערלי: לאו ארעיסיה. שח
ר' מאיר ולא עשרו ולעולם ספירא
ליה דצבי עשורי: **ממקום אחר**.
שמה הו ליה ירק תלוש ציצמו ואמר
היה הוא מעשר על אגודה זו: לתרום
שלא מן המוקף. מן ההמחזר וסמוך
לו כגון אין מקיפין שתי צחיות (פ"ה
דף צב): וכמו מקפת וקורא לה שם
לעולם כדמלמא צמכות
(פ"ה דף ע"א): לשון מקריב ומגיעין
זה לזה. ואסור לחזר להפריש ממה
שאין לפניו על מה שלפניו צעמא אותו
או נרקצ ומנאל שאין אומר לצב
ואוכל נצבליס: **נתן עיניו צד זה**.
לקרוא לו שם מעשר על דש שני ואכל
מצד שני: **חזי מאן גברא רבה אספיד**
עליה. ראה כמה חכם גדול העיד
עליו דהיינו רבי יהושע הואיל וצא
להעיד על זאת יפה כוון ודקדק בדבר
אל נכון: **עניא**. שם הנהר: **לרון**
קוני. כל גתוליס הולכים אל היס
שמה לא יתנו כך צבליין: **דמנולה עסיק**. דכתיב (שמות ז') ושמתם
את המנולות דמתחלת טחינה והרקדה בעיש שימור לשם מזה: **דלווה**
צהדייסו. נתחזר עמס צדך: **טייעא**. סותר ערבי: **כך עושין**.
צמתי: **לצני לויס**. לצני חצורה שמניחין והולך: **דלמא ה"ג חדא זימנא**.
אלא מתיירא היה שלא יחזרו המיט וישטפו השנים והיה מדבר עליהם
שימנת להם הנהר: **כמשה ושתיין רצוון**. שנחלק להן יס סוף:
צבטינהו

אלא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו אף
אני מקום הניחו לי אבותי להתגדר בו מכאן
לתלמיד חכם שאמר דבר הלכה שאין
מוסיפין אותו ואמרי לה אין מוסיפין אותו
ואמרי לה אין מוסיפין אותו מאן דאמר
מוסיפין בדכתיב ו'לא יזח החשן ומאן דאמר
אין מוסיפין דכתיב 'כי לא יזח לעולם ה'
ומאן דאמר מוסיפין (ה) דנתנן משרבו וחושי
הלב רבו מחלוקות בישראל מתקופה לה 'יהודה
בריה דר' שמעון בן פזי ומי איכא למאן דאמר
דבית שאן לאו מארץ ישראל היא והכתיב
'ולא הוריש מנשה את בית שאן ואת בנותיה הא
ואת תענך ואת בנותיה אישתמיטתיה הא
דאמר ר' שמעון בן אליקים משום ר' אלעזר
בן פדת שאמר משום ר' אלעזר בן שמוע
(ה) הרבה כרבים כבשום עולי מצרים ולא
כבשום עולי בבל (ו) וקסבר 'קדושה ראשונה
קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא
'והניחום כדי שייסמכו עליהן בשביעית
אמר ליה ר' ירמיה לרבי זירא והא ר' מאיר
עלה בעלמא הוא דאכיל אמר ליה מאגודה
אכליה (ז) ותנן ירוק הנאגד משיאגד ודלמא
לאו אדעתיה (ח) השתא בהמתן של צדיקים אין
הקב"ה מביא תקלה על ידן צדיקים עצמן לא
כל שכן ודלמא עישר עליהם ממקום אחר
'לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף
ודלמא נתן עיניו בצד זה ואכל בצד אחר
אמר ליה (ט) חזי מאן גברא רבה קמסהדי
עליה מאי בהמתן של צדיקים דרבי פנחס
בן יאיר הוה קאזיל לפדיון שבויין פגע ביה
בגינאי נהרא אמר ליה גינאי חלוק לי מימדך
ואעבור כך אמר ליה אתה הולך לעשות
רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני אתה
ספק עושה ספק אי אתה עושה אני ודאי
עושה אמר ליה אם אי אתה חולק גזורני
עליך שלא יעברו כך מים לעולם חלק ליה
הוה ההוא גברא דהוה דארי חיטי לפיסחא
אמר ליה חלוק ליה נמי להאי דבמצוה עסיק
חלק ליה הוה ההוא טייעא דלווה בהדיהו
אמר ליה חלוק ליה נמי להאי דלא לימא כך
עושים לבני לוייה חלק ליה אמר רב יוסף
כמה נפיש גברא ממשא ושתין רבוון
דאילו התם חד זימנא והכא תלתא
זימנין ודלמא הכא נמי חדא זימנא אלא
כמשה ושתין רבוון אקלע לההוא
אושפיזא רמו ליה שערי לחמריה לא אבל
חבטינהו

אלא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו אף
אני מקום הניחו לי אבותי להתגדר בו מכאן
לתלמיד חכם שאמר דבר הלכה שאין
מוסיפין אותו ואמרי לה אין מוסיפין אותו
ואמרי לה אין מוסיפין אותו מאן דאמר
מוסיפין בדכתיב ו'לא יזח החשן ומאן דאמר
אין מוסיפין דכתיב 'כי לא יזח לעולם ה'
ומאן דאמר מוסיפין (ה) דנתנן משרבו וחושי
הלב רבו מחלוקות בישראל מתקופה לה 'יהודה
בריה דר' שמעון בן פזי ומי איכא למאן דאמר
דבית שאן לאו מארץ ישראל היא והכתיב
'ולא הוריש מנשה את בית שאן ואת בנותיה הא
ואת תענך ואת בנותיה אישתמיטתיה הא
דאמר ר' שמעון בן אליקים משום ר' אלעזר
בן פדת שאמר משום ר' אלעזר בן שמוע
(ה) הרבה כרבים כבשום עולי מצרים ולא
כבשום עולי בבל (ו) וקסבר 'קדושה ראשונה
קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא
'והניחום כדי שייסמכו עליהן בשביעית
אמר ליה ר' ירמיה לרבי זירא והא ר' מאיר
עלה בעלמא הוא דאכיל אמר ליה מאגודה
אכליה (ז) ותנן ירוק הנאגד משיאגד ודלמא
לאו אדעתיה (ח) השתא בהמתן של צדיקים אין
הקב"ה מביא תקלה על ידן צדיקים עצמן לא
כל שכן ודלמא עישר עליהם ממקום אחר
'לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף
ודלמא נתן עיניו בצד זה ואכל בצד אחר
אמר ליה (ט) חזי מאן גברא רבה קמסהדי
עליה מאי בהמתן של צדיקים דרבי פנחס
בן יאיר הוה קאזיל לפדיון שבויין פגע ביה
בגינאי נהרא אמר ליה גינאי חלוק לי מימדך
ואעבור כך אמר ליה אתה הולך לעשות
רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני אתה
ספק עושה ספק אי אתה עושה אני ודאי
עושה אמר ליה אם אי אתה חולק גזורני
עליך שלא יעברו כך מים לעולם חלק ליה
הוה ההוא גברא דהוה דארי חיטי לפיסחא
אמר ליה חלוק ליה נמי להאי דבמצוה עסיק
חלק ליה הוה ההוא טייעא דלווה בהדיהו
אמר ליה חלוק ליה נמי להאי דלא לימא כך
עושים לבני לוייה חלק ליה אמר רב יוסף
כמה נפיש גברא ממשא ושתין רבוון
דאילו התם חד זימנא והכא תלתא
זימנין ודלמא הכא נמי חדא זימנא אלא
כמשה ושתין רבוון אקלע לההוא
אושפיזא רמו ליה שערי לחמריה לא אבל
חבטינהו

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:
ודיר' מאן נתן עיניו בצד זה ואבא בצד אחר. יוא"מ דתנן בפרק
צמה מדליקין (שם דף לו.) ספק חשכה מעשרין את
הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נתון עיניו צד זה
ואוכל צד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל
(שם דף קמ"א): דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע בליל
ומאה ופריק בגמרא (שם דף קמ"ב). והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי
על פי הדבור טעור וזהו הראשונים והיו צבורים שהיה אסור לצבור
אלה הם צמה היו טועין שלא לצבור אותן בצמות:

(א) סוטה מו: ונשח איתא
דמילין (ב) וצרכות ט'
מוכר רבי יהודה צריה דר"ג
טן פ"ו (ג) מניה ג'
ד' שם: מניה י: ערכין
לב: תמורה כ"א. וצחים ט'
ק: מסות ט'. שבעות טו'
ט מעשרות פ"א מ"ה
ר"ה י"ג. (י) וימנות ט'
כמויות כח: גיטין ו'. לעיל
ה: ו'. (ז) ויערובין ל':
ותי"ג (ח) וצרכות ל':
(ט) וצרכות ל':

תורה אור השלם
1. וירכסו את החשן
משבעתיו אל טבעת
האפד בפתיל תבלת
להיות על חשב האפד
ולא יזח החשן מעל
האפד: שמות כח ח'
וירכסו את החשן
משבעתיו אל טבעת
האפד בפתיל תבלת
להיות על חשב האפד
ולא יזח החשן מעל
האפד כאשר צוה ה' את
משה: שמות לט כ'
2. כי לא יזח לעולם
אדני: איכה ג' א'
3. ולא הוריש מנשה את
בית שאן ואת בנותיה
ואת תענך ואת בנותיה
ואת יושבי דור ואת
בנותיה ואת יושבי
יב'לעם ואת בנותיה ואת
יושבי מגדו ואת בנותיה
ויורא הגבגבי לקשת
בארץ הזאת:
שופטים א' כ'
זכרון

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה ולא
הוריש: (ב) תוס' ד"ה
(בעמוד הקודם) ומתיר
כו' מפרישין תרומות
ומעשרות וכו':

מוסף רש"י
זכוריה הלב. שאין מעין
אל אולם לשמוע יפה מימי
רעם וסמיכס על צמח
לקדק שמעמס (סוטה)
קדושה ראשונה.
שקדשה יהושע לשעתה,
לא קדשה לעמיד לצא
זכשגלו צימי נצודלנר ולא רצו להחזיר
קדושתה כדי שהיא מותר לתרום
ולרוע שם צשציעית שאין נוהגת
צמחה לארץ ויסמכו עליהן עניים
ליטול לקט שמה ופאה ומעשר עני
וצית שאן מהן הימה ואתן שקדשו הן
לא צטלו צמורצן שני כדלמרינן
ציצמות צהערל (דף פג): והציף
ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו צבותיך
ויששתיה ירושה ראשונה וטינה יש להם
שצטלה ירושה ראשונה ונקראת שניה
השניה לא פסקה הלכן צימי רבי
נהגו אסור צלרין: עלה צמלמא.
דלכילת ערלי היל אשריא צלרין:
מאגודה אכליה. דמשנאגד אסור
לאכול ערלי: הנאגד. שדרכו לאוגדו:
משיאגד. הוקצע למעשר ונאסר
צלכילת ערלי: לאו ארעיסיה. שח
ר' מאיר ולא עשרו ולעולם ספירא
ליה דצבי עשורי: **ממקום אחר**.
שמה הו ליה ירק תלוש ציצמו ואמר
היה הוא מעשר על אגודה זו: לתרום
שלא מן המוקף. מן ההמחזר וסמוך
לו כגון אין מקיפין שתי צחיות (פ"ה
דף צב): וכמו מקפת וקורא לה שם
לעולם כדמלמא צמכות
(פ"ה דף ע"א): לשון מקריב ומגיעין
זה לזה. ואסור לחזר להפריש ממה
שאין לפניו על מה שלפניו צעמא אותו
או נרקצ ומנאל שאין אומר לצב
ואוכל נצבליס: **נתן עיניו צד זה**.
לקרוא לו שם מעשר על דש שני ואכל
מצד שני: **חזי מאן גברא רבה אספיד**
עליה. ראה כמה חכם גדול העיד
עליו דהיינו רבי יהושע הואיל וצא
להעיד על זאת יפה כוון ודקדק בדבר
אל נכון: **עניא**. שם הנהר: **לרון**
קוני. כל גתוליס הולכים אל היס
שמה לא יתנו כך צבליין: **דמנולה עסיק**. דכתיב (שמות ז') ושמתם
את המנולות דמתחלת טחינה והרקדה בעיש שימור לשם מזה: